

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Disputationum theologicarum (Primam etc.) occasione  
Examinis Theologici Acroamatici B. Davidis Hollazii et  
Thesium propositarum D ....Anno 172\*. hor. [2.] defendet  
... - Cod. Durlach 240**

**Boye, Johann Ludwig**

**[S.l.], [1721-1722]**

Disputationum theologicarum tertia

[urn:nbn:de:bsz:31-279804](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-279804)

47  
DISPUTATIONUM  
THEOLOGICARUM

*TERCIA*

occasione

Examini Theologici Acroamatici  
B. DAVIDIS HOLLAZII

ET

THESIUM PROPOSITARUM

D. 17. Dec. Anno 1721. hor. 2.

defendet.

ON. DANIEL HEGER.

*Ad quam audiendam*

PATRONOS MUSARUM, FAUTORES,  
AMICOS ET COMMILITONES

*perofficose & peramanter  
invitat*

JO. LUDOVICUS BOYE.

DISMILLIATONUM  
THEOLOGICARUM

*Examinis Theologici Academici*

*per*

D. DAVIDIS HOLLAZII

THESEUM PROPOZITORUM

*de*

*de*

*de*

*de*

ATRONOS MVSARUM, FAVTORIS  
AMICOS ET COMMILLITONES

*per officio & parantur*

*in*

JO. LUDOVICUS ROYE

THESES THEOLOGICAS  
De

EXISTENTIA ET GENERE THEOLO,  
GIA REVELATAE  
Præsidi

Jo. Ludovico Boye  
Theologia Prof.  
Defendit

DANIEL HOJER

Anno 1721. d. 17 Dec.

*[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]*

Theology  
men hab  
atas reel  
Der pod  
elin ad  
K postea  
signatus  
renaus  
Lridid;  
nostra  
nos ev  
videm  
per Di  
hi tra  
uonam  
Dari  
cha ex

Thesis .1.

Theologia revelata à revelatione no-  
 nen habet; non quod per novas & imedi-  
 tas revelationes nobis hodie obtingat;  
 ed quod verbo revelato nitatur, quod  
 cum ad Prophetas & Apostolos factum,  
 postea ab iis infallibilibus literis con-  
 gnatum fuit. Non enim uti recte  
 renaeus libr. III. adv. haereses cap. 1.  
 cribit; per alios dispositionem salutis  
ostra cognovimus, quam per eos, per  
uos Evangelium pervenit ad nos; quod  
videm tunc praecogniaverunt, postea vero  
ex Dei voluntatem in scripturis no-  
is tradiderunt, fundamentum & co-  
mniam fidei nostra futuram.

Thesis .2.

Dari revelationem ratio sibi reli-  
cta ex indigentia nostra, & summa

Dei benignitatem colligit. Neque haec  
gentiles latuit, unde auguria capi-  
re, oracula quætere, consilium per  
verbo, revelationes expectare, & ad eas  
demerebus ad religionem potissimum  
pertinentibus provocare solebant.  
Bene Sophocles apud Stoicum in  
Ecl. Eth. divina quæ ipsi non revelan-  
t Calites Nunquam adsequeris cuncta  
meres licet. Similia docent Orpheus  
Pythagoras, Plato, Aristoteles, & plu-  
res alii Philosophorum gentilium, quor-  
luculenta de insufficientia luminis  
tura & necessitate revelationis testimo-  
nia prostant. Apprimè vero huc faciunt  
quæ S. Thomas in summa contra gentes  
libr. 1. cap. 4. Spongioso prorsus conven-  
enter scripsit. Necessarium est homini  
accipere per modum fidei (ex revelatione  
scilicet) non solum ea quæ sunt supra  
rationem, sed etiam ea, quæ per rationem

cognosci possunt. Et hoc propter tria.  
 primo quidem ut citius homo ad veritatis divina cognitionem perveniat.  
 secundo ut cognitio Dei sit communior,  
 tertio propter certitudinem.  
 ratio enim humana in rebus divinis  
 multum deficiens. Cujus signum  
 est, quia Philosophi de rebus huma-  
 nis naturali investigatione perscrutari  
 in multis erraverunt et sibi ipsis  
 contraria senserunt. ut ergo esset in-  
 dubitata & certa cognitio apud homi-  
 nes de Deo, oportuit, quod divina eis  
 per modum fidei traderentur, quasi  
 Deo dicta qui metiri non potest.

hactenus S. Thomas.

Thesis. 3.

Revelatio divina & Deo digna, & scopo  
 suo ex arte conveniens esse debet. Hanc  
 ergo & veram, & sanctam & ad salutem  
 hominum propterea sufficientem esse oportet.



ter, quae, quod lumini natura de-  
est, excellentissima quadam ratione  
compenset. Sed nihil horum de re-  
lationibus gentilium dici potest, quae  
suis se sponte mendacis, obscenitati-  
bus & ineptiis produnt. Contra ea, quae  
quid ad revelationem divinam requiri-  
tur, hoc omne ad sermones Propheti-  
cos & Apostolicos in Scriptura con-  
tentos applicari potest. Hos dum ma-  
le devota, & desalate nostra recte  
solicite, assidue & obedienter legimus,  
admirandos intra nos ipsos effectus de-  
prehendimus, qui nos tandem de divini-  
illorum origine plenissime convincunt  
est haec spiritualis illa experientia  
ad quam Christus viam nobis aperit  
Joh. 7. v. 17. si quis voluerit, quod pa-  
ter meus vult, facere, cognoscet de do-  
ctrina mea utrum ex Deo sit an ego  
a me ipso loquar.

Thesis 4.

Admissa revelatione nemo temere  
de existentia Theologiae revelatae de-  
bitaverit. Plane enim est necessa-  
rium ut scriptura recte interprete-  
tur, veritates in illa extantes, sive  
ad credenda sive ad agenda pertineant  
accurate explicentur, confirmentur,  
indificentur, & defendantur. Sed haec per-  
lectam rerum sacrarum ~~sacrarum~~ no-  
titiā important, quam Theologiam  
vocare, & a simplici veritatum divi-  
narum cognitione distinguere solemus.

Thesis 5.

Satis haec docent Theologiam forma  
liter acceptam non voluntatis sed in-  
tellectus habitum esse. Theologia  
namq; perfectionem mentis circa sacra  
radicatam & roboratam significat, qua  
veritates in verbo revelatas prompte  
explicare accurate demonstrare & ad-  
versos quoscunq; adversarios solide p̄in-

dicare possumus. Sed ut perfectio ra-  
dicata & roborata, qua ad ad agendum  
prompto & expedito credit, non Phi-  
losophorum tantum sed ipsius Scriptu-  
rae Sacrae stylo et sive habitus  
dicitur Conf. Hebr. 5. p. 14. ita actus  
ad quos ille per se & sua natura in-  
clinatus satis evincunt, Theologiam formaliter ac-  
ceptam non ad voluntatem sed ad intelle-  
ctum pertinere; eum quicquid est cogno-  
tionis intellectui non voluntati adser-  
bi debeat.

Thesis 6.

Qua de genere Theologiae proximo  
inter ipsos Ecclesiae nostrae Doctores  
disputantur, haec si rem recte aesti-  
mare velimus, ad quaestiones nominales  
& Aristotelico-Scholasticas referri de-  
bent. Quod si ex habitibus intellectus  
qui hactenus sunt agniti, genus Theo-  
logiae assignandum fuerit, scientia est  
Cum alius non sit, qui pari ad Theolo-

gram jure applicari possit. Theolo-  
 gia namq; sua natura tendit ad  
 explicandas, demonstrandas & defen-  
 dendas veritates coelestes: sed hoc  
 Scientia est proprium, quam habet  
 demonstrativum definire so-  
 lent. Atq; hinc & Jacobus eos qui  
 peritia Theologica sunt instructi, ut  
 alios docere possint, in pro pos it  
 vocat, scientia imputos cap. 3. p. 13. &  
Patres passim Theologiam scientiam  
 esse agnoscunt: id quod late proba-  
 vit Melchior Zeidlerus in pro pos it  
ione doctissima, quam Analyse operi  
 proptus incomparabili praemisit. Ex  
 multis nunc S. Augustinum addu-  
 xisse sufficiat. Ita vero ille lib. 14  
de Trinitate cap. 1. aliud est scire tam-  
 tummodo, quid homo credere debeat, pro-

pter adipiscendam vitam beatam, quae  
non nisi aeterna est; aliud autem  
scire, quemadmodum hoc ipsum piis op-  
tuletur, et contra impios defendatur,  
quam proprio vocabulo appellare  
scientiam videtur Apostolus vide 1.  
Corinth. 12. 18.

Thesis. 7.

Dari in Theologia demonstrationes,  
nulla me iudice dubitari ratione potest  
est. Namq; & vera et certa hic oc-  
currunt principia, ex quibus conclu-  
siones elicimus et syllogismos ne-  
ctimus, qui alio nisi demonstra-  
tionum nomine venire nequeunt. Vide-  
ris hic demonstrationes a posteriori  
dum conclusiones ex clara Scriptura  
littera et in fallibili Dei revelantis  
testimonio probamus; qua ratione  
certior conclusionis scientia habet

quam si de objecto evidente per causam  
 aliquid fuisset demonstratum. Huc  
 vero & illa probationes pertinent, quae  
 desunt ex effectu, causa remota & signo  
necessario, Scriptura iterum praesentante,  
 desumptae: quae omnes in Theologia  
 passim occurrunt, & in scholis  
 Philosophorum diversas demonstratio-  
 num classes constituere solent. Pari-  
 ratione à priori quam plurima  
 in Theologia demonstramus, Scriptura  
 iterum faciem praeferente, dum ex cau-  
 sis, nunc formaliter nunc virtualiter  
 causantibus, affectiones objecto cuidam  
 sacro competere colligimus. Neque vero  
 ullum est causa genus, quo non Theologi  
 subinde utantur: id quod illi demum re-  
 cte intelligent, qui, quae de variis de-  
 monstracionis a priori modis in scholis  
 Logicorum tradi solent accuratius di-

dicerint vid. Roetenbeccii Logicam vel  
& nova Zeidleri Analysis Hebenstre  
Logica Sacr. &c. Ceterum ut Ulan  
leneticis Demonstrationibus ipsa  
Scriptura utitur conferatur. Corinth.  
15. & 14. ita nec a Theologia illa  
nitus exulant, id quod systemata Theo  
logica curatius evolventibus ignotus  
esse haud poterit.

Thesis .8.

Theologia sua natura est scientia  
practica. Neg, enim nuda objecti sui  
speculationi est contenta: sed ultius  
ad Praxin fidei et operum tendit: to  
taq, in hac laborat, ut homo per pecca  
tum a Deo abulsus huic iterum con  
jungat, et vitam divina voluntati  
convenientem vivat: ut tandem peract  
vita hujus curriculo eternam a Deo  
& in Deo beatitudinem consequatur.  
Illis ergo qui Theologiam in Theore

Logicam et practicam dispescunt acco-  
 dere non possumus, nisi distinctionem illam  
 subjective potius quam finaliter in  
 intellectam voluerint. Vere enim ~~Pro~~  
 Scherzerus in Prolegom. System. Theol.  
 par. 8. scribit: nihil est in Theologia  
 quod non sit practicum #. h. e. praxin  
 pro fine habeat.

Thesis 9.

Theologia hoc tempore non est habitus  
infectus sed acquisitus. Quamvis  
 enim Theologia initio nascentis Ecclesie  
 Apostolis citra industriam illorum  
 communicata fuerit: nunc tamen ea  
 ratione non conceditur amplius, sed  
 multo labore ac studio, ipsa experien-  
 tia teste, acquiri debet: ut adeo non  
 immerito rideamus, Cum Gregorio Na-  
 zianzense ex Orat. 29. Sapientes unius  
diei quibus ad id ut Docti & Theologi  
sint sola sufficit voluntas.





desert  
tuo de  
enim  
holaf  
illa  
um f  
m ip  
obis  
itiora  
anting  
horre  
ed ob  
num









